AÐALSKIPULAG RANGÁRÞINGS EYSTRA 2012-2024

SVÆÐI Í LANDI BRÚNA VIÐ VEGAMÓT ÞJÓÐVEGAR NR. 1 OG LANDEYJAHAFNARVEGAR
BREYTT LANDNOTKUN

BREYTING APRÍL 2018

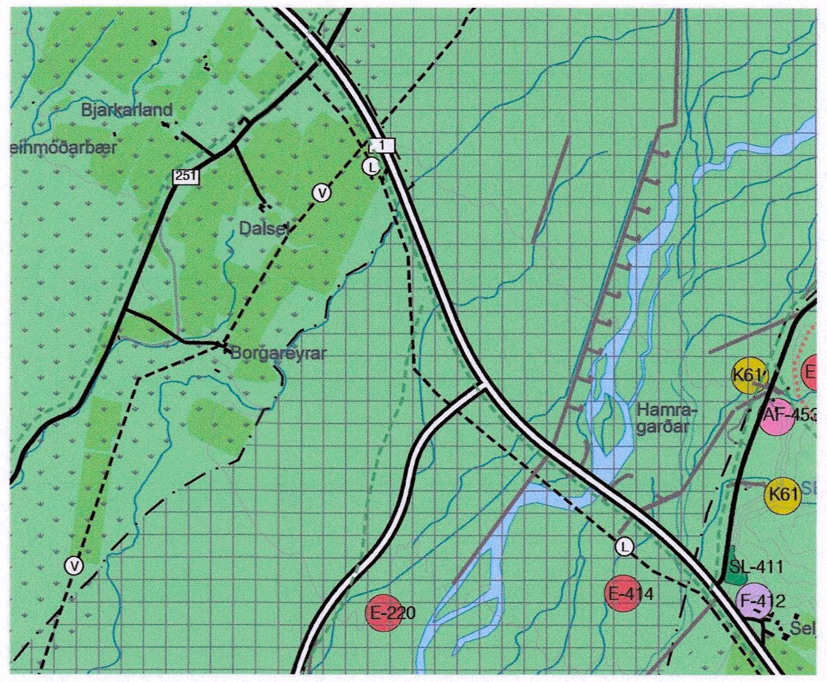

Hluti úr gildandi aðalskipulag Rangárþings eystra
Staðfest 20. maí 2015 Mkv.: 1:50.000

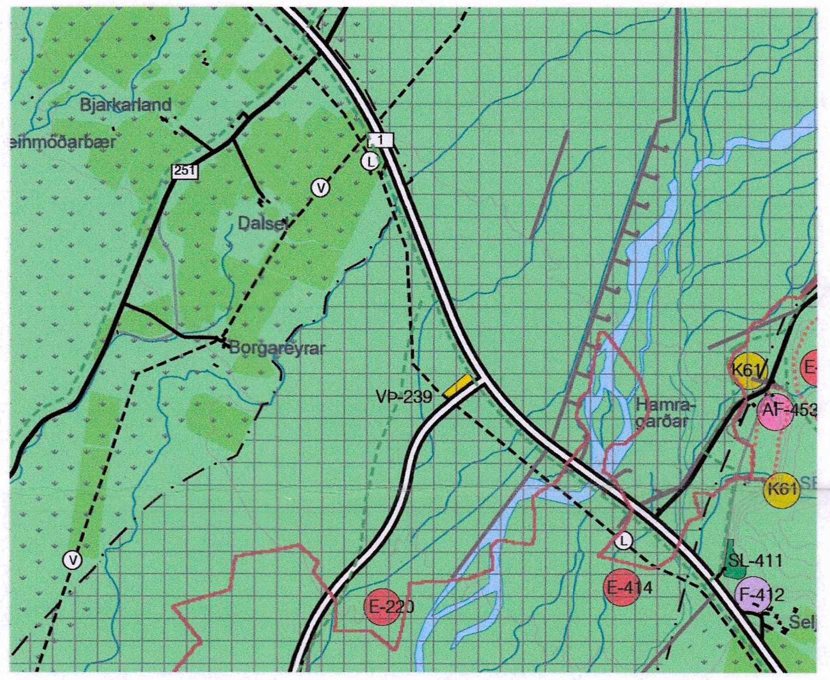

Breyting á aðalskipulagi tillaga Mkv.: 1:50.000

LANDNOTKUN

- VÞ – VERSLUN OG ÞJÓNUSTA
- I – IÐNAÐARSVÆÐI
- E – EFNISTÖKU- OG EFNISLOSUNARSVÆÐI
- F – FRÍSTUNDABYGGÐ
- OP – OPIN SVÆÐI
- AF – AFÞREYINGAR- OG FERÐAMANNASVÆÐI
- L – LANDBÚNAÐARSVÆÐI
- LANDBÚNAÐARSVÆÐI -TÚN, EINGÖNGU TIL SKÝRINGAR
- LANDBÚNAÐARLAND - FLOKKUR I SKV. SKILGR. Í GREINARG.
- SL – SKÓGRÆKTAR OG LANDGRÆÐSLUSVÆÐI
- ÓB – ÓBYGGÐ SVÆÐI
- VÖTN, ÁR OG SJÓR
- K – KATLA JARÐVANGUR -ÁNINGARSTAÐIR, STAÐSETNING TIL SKÝRINGAR
- VB – VATNSBÓL -BRUNNSVÆÐI VATNSVERNDAR

VERNDARSVÆÐI

- HV – HVERFISVERND
- Þ – MINJAVERND -FRIÐLÝSTAR MINJAR
- M – MINJAVERND -HVERFISVERND BÚSETUMINJA

SAMGÖNGUR OG VEITUR

- STOFNVEGIR (1)
- TENGIVEGIR (261)
- HÉRAÐSVEGIR (242)
- LANDSVEGIR (F249)
- AÐRIR VEGIR -EINGÖNGU TIL SKÝRINGAR
- VARNARGARÐAR -EINGÖNGU TIL SKÝRINGAR
- MEGINREIÐLEIÐIR
- MEGINGÖNGULEIÐIR
- VATNSVEITA (V) -STOFNLÖGN
- HITAVEITA (H) -STOFNLÖGN
- RAFVEITA (R) -STOFNLÍNA, LOFTLÍNA
- RAFVEITA (R) -STOFNLÍNA, Í JÖRÐ
- FJARSKIPTI (L) -STOFNLÖGN LJÓSLEIÐARA

FLÓÐAHÆTTA

TIL SKÝRINGAR SBR. GÖGN VEÐURSTOFU ÍSLANDS

- MÖRK MIKILLAR OG GEYSIMIKILLAR FLÓÐAHÆTTU

GREINARGERÐ

INNGANGUR

Sveitarstjórn Rangárþings eystra leggur til að Aðalskipulagi Rangárþings eystra 2012-2024 verði breytt á þann veg að spilda úr landi Brúna sem er landbúnaðarsvæði (L) verði verslunar- og þjónustusvæði (VÞ). Skipulagssvæðið er vestan megin við vegamót Suðurlandsvegar og Landeyjahafnarvegar.

STÆRÐ, AFMÖRKUN OG AÐKOMA

Svæðið er um 1,6 ha að stærð. Lengd skipulagssvæðisins meðfram Landeyjarhafnarvegi er um 230 m en breidd þess um 75 m. Aðkoma er frá Landeyjahafnarvegi.

UMHVERFISAÐSTÆÐUR

Almennt

Svæðið er á náttúruminjaskrá (nr.719) sem „aðrar náttúruminjar". (Tjarnir og Tjarnes, V-Eyjafjallahreppi, Rangárvallasýslu. (1) Að austan liggja mörk svæðisins um Markarfljót og að vestan um Ála. (2) Gróður og dýralíf. Mólendi og votlendi, mikið fuglavarp). Auk þess nýtur svæðið hverfisemdar í aðalskipulagi sveitarfélagsins vegna fjölbreytts gróðurfars og mikilvægra búsvæða fugla, (Hv-234,Markarfljótsaurar-Tjaldarnes).
Framkvæmdasvæðið er nú þegar mikið raskað og gróðursnautt, m.a.vegna framkvæmda við Landeyjahöfn og Landeyjahafnarveg.

Fornminjar

Ekki eru þekktar fornminjar á skipulagssvæðinu. Á undanförnum árum hefur verið unnið að skráningu fornleifa í sveitarfélaginu. Því er ekki lokið á umræddu svæði, en skráning mun fara fram samhliða gerð deiliskipulags.

Náttúruvá

Svæðið er samkvæmt skilgreiningu Hólms og Kjaran (2005) í farvegi mjög stórra jökulhlaupa úr Kötlu (100.000-300000 m^3/s). Tjónmætti af völdum slíks jökulhlaups á þessum stað er metið geysimikið (Magnús Tumi Guðmundsson o. fl. (2016, bls 45). Í aðalskipulagi Rangárþings eystra 2012-2024, kafla 5.4 kemur fram að mótuð hefur verið viðbragðsáætlun almannavarnadeildar ríkislögreglustjóra vegna eldgosa og jökulhlaupa. Til staðar er viðvörunarkerfi fyrir alla íbúa og miðlun viðvarana og upplýsinga til ferðamanna.

INNTAK BREYTINGAR

Breytingin felst í því að landnotkun er breytt úr landbúnaðarsvæði (L) í verslun og þjónustu (VÞ). Fyrirhugað er að á svæðinu rísi einnar hæðar um 115 m^2 þjónustumiðstöð fyrir ferðamenn ásamt bílastæðum og leik/útisvæði. Í þjónustumiðstöðinni verða salerni, verslun og þjónusta fyrir ferðamenn, aðstaða fyrir sorpgáma og losun salernisúrgangs úr húsbílum auk hleðslustöðva fyrir rafmagnsbíla sem ekki er talið æskilegt að staðsetja við viðkvæm svæði með mikið náttúruverndargildi svo sem Hamragarða og Seljalandsfoss þar sem áform eru uppi um þjónustumiðstöð.
Í áætluninni eru samkvæmt tilmælum Náttúrufræðistofnunar Íslands settir skilmálar um að óheimilt sé að planta framandi ágengum tegundum á skipulagssvæðinu.

BREYTING Á GREINARGERÐ
Ný lína í greinargerð kafla 4.5.4. VÞ-239

Nr.	Stærð (ha)	Svæði	Lýsing	Skipulagsákvæði
VÞ-239	1,6	Brúnir	Ferðaþjónusta, þjónustumiðstöð. Deiliskipulag ekki fyrir hendi	Láreist mannvirki um 115 m2 á einni hæð. Við hönnun mannvirkis og lóðarskipulag verði tekið tillit til viðkvæms umhverfis. Uppbygging samkv. deiliskipulagi. Óheimilt er að planta framandi ágengum tegundum á skipulagssvæðinu

TILEFNI BREYTINGAR

Tilefni aðalskipulagsbreytingarinnar skortur á fyrrnefndum þjónustuþáttum samfara stöðugri aukningu ferðamanna. Samkvæmt fyrirliggjandi talningum voru ferðamenn á svæðinu árið 2008 175.000, árið 2012 250.000, 2014 327.000, 2016 600.000 og líklegt er að árið 2017 hafi um ein milljón ferðamanna komið á svæðið. Þjónustumiðstöðin er staðsett við vegamót þjóðvegar nr. 1 og Landeyjahafnarvegar og þjónar því bæði umferð um þjóðveginn og sívaxandi umferð til Vestmannaeyja.
Forsendur breytingarinnar er stefna í aðalskipulagi sem kveður á um að unnið skuli að því að gera menningarminjar og sögustaði aðgengilega og áhugaverða og með því stutt við ferðaþjónustu á svæðinu. Einnig að lögð skuli áhersla á uppbyggingu þeirra þjónustukerfa sem koma ferðaþjónustu að gagni, s.s. vegi að hálendisjaðri og uppbyggingu á áfangastöðum.

HELSTU FORSENDUR

Stefna í gildandi aðalskipulagi

- Byggðarþróun
  Unnið skal að því að gera menningarminjar og sögustaði aðgengilega og áhugaverða og með því stutt við ferðaþjónustu á svæðinu.
- Samgöngu-og þjónustukerfi
  Lögð skal áhersla á uppbyggingu þeirra þjónustukerfa sem koma ferðaþjónustu að gagni, s.s. vegi að hálendisjaðri og uppbyggingu á áfangastöðum.

Landsskipulagsstefna

- Umhverfis- og menningargæði
  Leitast verði við með uppbyggingu og lóðarskipulagi að fyrirhuguð starfsemi á svæðinu hafi sem minnst áhrif á gróður, dýralíf, mólendi og votlendi og fuglavarp á svæðinu.
- Ferðaþjónusta í sátt við náttúru og umhverfi
  Lögð verði áhersla á að vanda til uppbyggingar á svæðinu og taka mið af aðstæðum, anda staðarins.

ANNAÐ

Aðliggjandi sveitarfélög eru Rangárþing ytra að vestan og Mýrdalshreppur að austan. Skaftárhreppur liggur einnig að Rangárþingi eystra á Mýrdalsjökli. Sameiginlegar skipulagslínur eru að öðru jöfnu flutningslínur og fjarskiptalagnir. Áætlun þessi hefur ekki áhrif á aðliggjandi sveitarfélög.
Gerð verður grein fyrir veitum, sorphirðu og brunavörnum í deiliskipulagi.

ÁHRIFAMAT

Um er að ræða framkvæmdir sem kunna að vera háðar mati á umhverfisáhrifum sbr. lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000, (1. viðauki, flokkur B liður 12.05. Þjónustumiðstöðvar fyrir ferðamenn á verndarsvæðum á láglendi utan þéttbýlis). Því kann aðalskipulagsbreytingin að vera háð lögum nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana.
Ólíklegt er að fyrirhuguð framkvæmd muni hafa veruleg neikvæð umhverfisáhrif þar sem skipulagssvæðið og nánasta umhverfi er við fjölfarna vegi og mikið raskað, m.a. vegna hafnar- og vegarframkvæmda.
Þjónustumiðstöðin hefur jákvæð áhrif á samgöngur, hagræna og félagslega þætti og með henni er stutt við ferðaþjónustu á svæðinu í samræmi við stefnu í gildandi aðalskipulagi. Að öðru leyti er vísað til umhverfisskýrslu dags.03.apríl 2018.

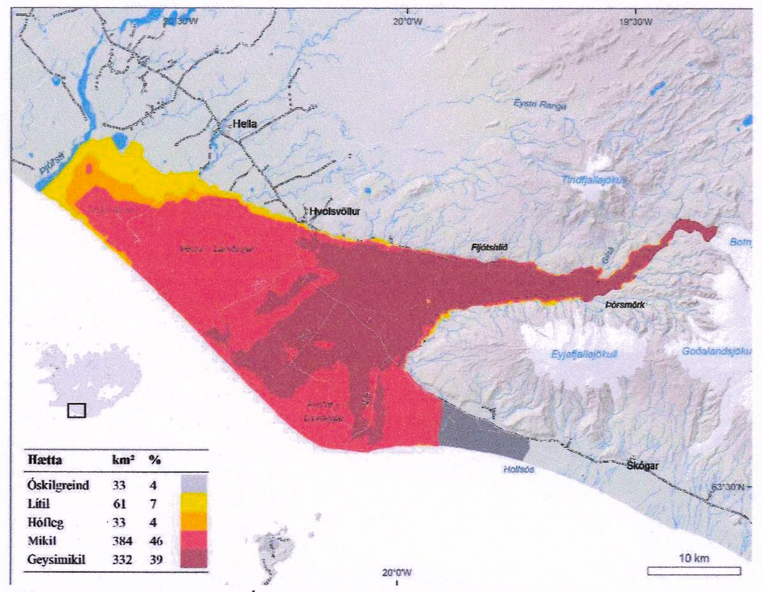

Flóðahætta skv. Veðurstofu Íslands (Pagneux og Roberts, 2015)

UMHVERFISSKÝRSLA, samantekt

Áætlunin felur í sér breytingu á landnotkun á um 1,6 ha spildu úr landi Brúna (Ln: 163751) við vegamót Þjóðvegar nr. 1 og Landeyjahafnarvegar (254) úr landbúnaðarsvæði (L) og í verslunar- og þjónustusvæði (VÞ). Áætlunin kveður á um framkvæmd sem tilgreind er í 1. viðauka í lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000, lið12.05, flokki B. Um er að ræða þjónustumiðstöð fyrir ferðamenn á verndarsvæði á láglendi utan þéttbýlis. Í flokki B eru tilgreindar þær framkvæmdir sem kunna að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og metið er í hverju tilviki með tilliti til eðlis, umfangs og staðsetningar, hvort háðar skuli mati á umhverfisáhrifum samkv. fyrrgreindum lögum um mat á umhverfisáhrifum, sbr. einnig 2. viðauka. (Tilkynningarskyld framkvæmd). Áætlunin tekur til einnar hæðar um 115 m^2 þjónustumiðstöðvar fyrir ferðamenn ásamt bílastæðum og leik/útisvæði. Samkvæmt fyrirliggjandi talningum árið 2008 voru ferðamenn á svæðinu 175.000, árið 2012 250.000, 2014 327.000, 2016 600.000 og líklegt er að árið 2017 hafi um ein milljón ferðamanna komið á svæðið.
Forsendur breytingarinnar er stefna sveitarstjórnar í aðalskipulagi sem kveður á um að unnið skuli að því að gera menningarminjar og sögustaði aðgengilega og áhugaverða og styðja þannig við ferðaþjónustu á svæðinu. Einnig er í aðalskipulagi stefna um áhersla á uppbyggingu þeirra þjónustukerfa sem koma ferðaþjónustu að gagni, s.s. vegi að hálendisjaðri og uppbyggingu á áfangastöðum.
Skipulagssvæðið er rúmt afmarkað til að svara þjónustuþörf til framtíðar, en fyrst um sinn er áætlað að byggja á fjórðungi þess svæðis sem skilgreint er í áætluninni.
Eftirtaldir umhverfisþættir verða einkum fyrir áhrifum af framfylgd áætlunarinnar:

- Vistkerfi,
- Heilsa og öryggi,
- Hagrænir og félagslegir þættir,
- Náttúru- og menningarminjar
- Landslag

Líkleg áhrif af framkvæmd áætlunarinnar:

Vistkerfi

Skipulagssvæðið nýtur hverfisverndar sveitarfélagsins, svæði Hv-234 Markarfljótsaurar-Tjarnarnes. Fjölbreytt gróðurfar á gömlum aurum Markarfljóts. Ríkulegt fuglalíf, m.a. talsvert skúmavarp. Á náttúruminjaskrá og hluti af Markarfljótsaurum sem eru á skrá um alþjóðlega mikilvæg fuglasvæði.
Hverfisverndin felst í ákvæðum um landnotkun, umgengni og mannvirkjagerð sem skilgreind eru í aðalskipulagi, en þar á meðal er ákvæði um að halda byggingum í lágmarki og þess gætt að þær leiði til eins lítillar röskunar og kostur er.
Skipulagssvæðið er á náttúruminjaskrá:
Tjarnir og Tjarnarnes (719). (1) Að austan liggja mörk svæðisins um Markarfljót og að vestan um Ála. (2) Gróður og dýralíf. Mólendi og votlendi. Mikið fuglavarp.

Heilsa og öryggi

Á svæðinu er náttúruvá og því hefur áætlunin áhrif á heilsu og öryggi.
Svæðið er samkvæmt skilgreiningu Hólms og Kjaran (2005) í farvegi mjög stórra jökulhlaupa úr Kötlu (100.000-300000 m^3/s). Tjónmætti af völdum slíks jökulhlaups á þessum stað er metið geysimikið. Til staðar er viðvörunarkerfi fyrir alla íbúa og miðlun viðvarana og upplýsinga til ferðamanna.

Hagrænir og félagslegir þættir

Skipulagsáætlunin, þ. e. bygging og rekstur þjónustumiðstöðvar fyrir ferðafólk hefur áhrif á hagræna og félagslega þætti. Störfum fjölgar og skatttekjur sveitarfélagsins aukast.

Náttúru- og menningarminjar

Ekki eru þekktar fornminjar á skipulagssvæðinu. Skráning fornminja mun fara fram á svæðinu samhliða gerð deiliskipulags.

Ef áætluninni verður ekki framfylgt mun ástand vistkerfisins á skipulagssvæðinu tæpast taka neinum breytingum.
Náttúruvá vegna hugsanlegs Kötlugoss verður viðvarandi á svæðinu, hvort heldur áætlunin kemur til framkvæmda eða ekki.
Hvorki íbúar né sveitarfélagið mun hafa tekjur af fyrirhuguðum rekstri á svæðinu.
Landslag og ásýnd svæðisins verða ósnortin.
Eins og fram hefur komið er skipulagssvæðið á náttúruminjaskrá sem „aðrar náttúruminjar" vegna gróðurs, dýralífs, mólendis, votlendis og mikils fuglavarps. Auk þess nýtur svæðið hverfisverndar sveitarfélagsins.
Um að ræða um 230 m langa og 70 m breiða spildu sem liggur meðfram Landeyjahafnarvegi frá vegamótum við þjóðveg nr. 1 til suðurs Ferðamannamiðstöðin er áformuð þar sem landi hefur verulega verið raskað, m.a. vegna byggingar Landeyjahafnar og vegagerðar að henni. Umhverfisáhrif vegarins, mikillar umferðar með tilheyrandi sjón- og hávaðamengun eru nú þegar veruleg á spildunni og því hefur framfylgd áætlunarinnar ekki í för með sér aukin umhverfisáhrif á vistkerfi en orðið er.
Á svæðinu er náttúruvá og því hefur áætlunin áhrif á heilsu og öryggi.
Svæðið er í farvegi mjög stórra jökulhlaupa úr Kötlu.Tjónmætti af völdum slíks jökulhlaups á þessum stað er metið geysimikið. Í aðalskipulagi Rangárþings eystra 2012-2024, kafla 5.4 kemur fram að mótuð hefur verið viðbragðsáætlun almannavarnadeildar ríkislögreglustjóra vegna eldgosa og jökulhlaupa. Til staðar er viðvörunarkerfi fyrir alla íbúa og miðlun viðvarana og upplýsinga til ferðamanna.
Við skipulagsgerðina hefur verið litið til markmiða í skipulagslögum123/22 svo og nátttúruverndarlaga nr. 60/2013 þar sem skerpt er á markmiðssetningunni um að vernda til framtíðar fjölbreytni íslenskrar náttúru.

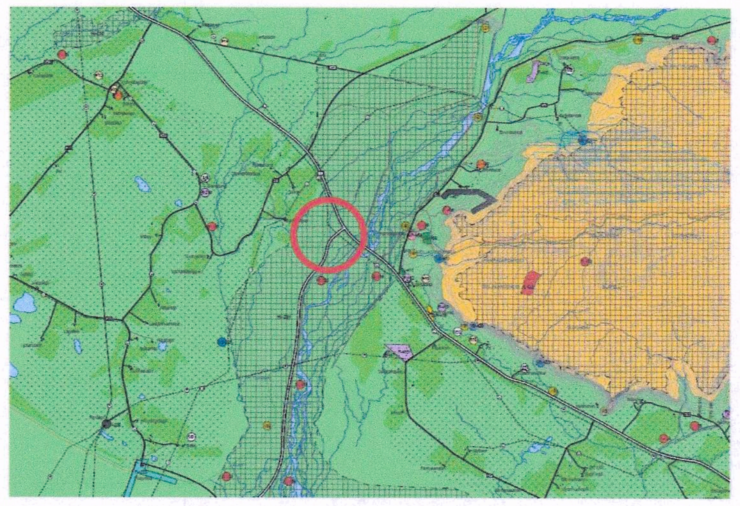

Hluti úr aðalskipulagi Rangárþings Eystra 2012-2024 (ekki í kvarða)

Í landsskipulagsstefnu 2015-2026 er m.a. kveðið á um að skipulag gefi kost á fjölbreyttri nýtingu lands í sátt við náttúru, umhverfi og landslag.
Skipulagsáætlunin tekur mið af framangreindum umhverfisverndarmarkmiðum stjórnvalda með staðsetningu þjónustumiðstöðvar á röskuðu svæði sem nú þegar er undir álagi frá fjölförnum vegi, hávaða og mengun.

Umhverfisáhrif á vistkerfi svæðisins umfram það sem nú er eru metin óveruleg.
Umhverfisáhrif á heilsu og öryggi eru metin veruleg/ óviss. Skipulagssvæðið er í farvegi mjög stórra jökulhlaupa úr Kötlu, en slík hlaup hafa ekki runnið í 1000 ár.
Áhrif áætlunarinnar á hagræna og félagslega þætti eru metin talvert jákvæð þar sem störf skapast og sveitarfélagið fær tekjur af fyrirhugaðri starfsemi.
Umhverfisáhrif áætlunarinnar á náttúru- og menningarminjar (hverfisvernd) eru metin óveruleg þar sem um er að ræða framkvæmd að miklu leyti á röskuðu svæði sem liggur að fjölförnum vegi.
Umhverfisáhrif einnar hæðar 115 m^2 byggingar ásamt bílastæðum og útisvæðum eru metin óveruleg á landslag.

Til þess að að koma í veg fyrir eða draga úr neikvæðum áhrifum af framkvæmd áætlunarinnar er lögð áhersla á að sem minnst umhverfisrask verði af framkvæmdum og áhersla lögð á aðlögun byggingar og útisvæða að umhverfi sínu og landslagi.
Í deiliskipulagi verður nánar gerð grein fyrir byggingu og útisvæðum, athafna- og bílastæðum með fyrrgreind atriði að leiðarljósi.
Ástæða þess að þjónustumiðstöðinni er valinn staður við vegamót þjóðvegar nr. 1 og Landeyjahafnarvegar, en ekki á afþreyingar- og ferðamannasvæði í grenndinni, þ. e. við Hamragarða/ Seljalandsfoss er sú að fyrirhuguð bygging þar ásamt bílastæðum er nú þegar talin nálgast þolmörk varðandi stærð og umfang í afar viðkvæmu umhverfi. Við fyrrgreind vegamót er nú þegar talsvert umhverfisrask og hávaðamengun vegna sívaxandi umferðar og umhverfið ekki eins viðkvæmt.
Gerðar hafa verið umfangsmiklar viðbragðsáætlanir vegna eldgosa og jökulhlaupa sem virkjaðar eru í neyðartilvikum.
Að öðru leyti verður ekki um eiginlega vöktun umhverfisáhrifa að ræða umfram samráðs sveitarstjórnar og eftirlits með framkvæmdum.

BREYTINGAR EFTIR AUGLÝSINGU 2019-03-28

Brugðist er við athugasemd Náttúrufræðistofunnar Íslands og settir skilmálar um að ekki megi planta framandi ágengum tegundum á skipulagssvæðinu.

Tilvísun undir flóðamynd Veðurstofu Íslands lagfærð. Veðurstofa Íslands gerði ekki athugasemdir við aðrar tilvísanir svo sem í greinargerð á uppdrætti.

Ýmsar lagfæringar gerðar í greinargerð í tilefni af ábendingum Skipulagsstofnunar dags. 2018-12-12.

Breytingardagsetning færð inn á uppdrátt: 20119-03-28.

SAMÞYKKTIR

Aðalskipulagsbreyting þessi sem auglýst hefur verið skv. 1. mgr. 36. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 var samþykkt af sveitarstjórn Rangárþings eystra þann 13. júní 2019

Ólafur Grétarsson [signature]
f.h. Rangárþings eystra

Í samræmi við 3. mgr. 32. gr. skipulagslaga nr 123/2010 staðfesti Skipulagsstofnun aðalskipulagsbreytinguna þann 4. júlí 2019

Hafdís Hafliðadóttir [signature] Jóhanna Hrund Einarsdóttir [signature]
[Stamp: SKIPULAGSSTOFNUN]

Grunnkort er byggt á gögnum frá Landmælingum Íslands: IS 50V, janúar 2013. Strandlína og vatnafar leiðrétt skv. loftmynd 2013.

Hnitakerfi: Isnet.
Hæðarkerfi: Meðalsjávarhæð.
Hæðarlínubil: 20 M.

VERK: 17-438

TEIKNISTOFA ARKITEKTA
GYLFI GUÐJÓNSSON OG FÉLAGAR ehf. arkitektar faí
VEGMÚLA 2
108 REYKJAVÍK
SÍMI 552 8740
NETFANG: gylfi@teikna.is
DAGS. 2018-04-03
MKV. 1:50.000 á A2 Breytt 2019-03-28